

Ajankohtaista Krypto-hankkeesta

Suomessa tuotantoeläinten kanssa työskentelevillä on aiempaa suurempi riski sairastua *Cryptosporidium*-alkueläimen aiheuttamaan ammattitautiin, jonka oireena on vesiripuli. Työterveyslaitos on koonnut tälle sivustolle ohjeet ammattitaudin toteamiseen ja ilmoittamiseen sekä taudin torjuntaan.

Mikä on cryptosporidium?

Kryptosporidioosi on *Cryptosporidium*-alkueläimen aiheuttama tauti. Kryptosporideja on löydetty lukuisilta eri eläinlajeilta nisäkkäistä lintuihin ja kaloihin. Zoonoottisesti merkittävin laji on *C. parvum*. Ulosteeeseen erittyvä ja tartuttava kryptosporidin ookysta kestää hyvin erilaisia ympäristöolosuhteita. Vain kymmenkunta ookystaa riittää aiheuttamaan infektion.

Ketkä sairastuvat kryptosporidioosiin?

Kryptosporidioosin tartuntavaarassa ovat varsinkin lypsykarjatilalliset ja heidän työntekijänsä, maatalouslomittajat, eläinlääkärit ja edellä mainittujen alojen opiskelijat. Tauti tarttuu yleensä suun kautta käsien välityksellä, kun on oltu kosketuksessa tartunnan saaneen eläimen tai ihmisen ulosteeseen tai ookystilla saastuneiden elintarvikkeiden, uimaveden tai juomaveden välityksellä.

Mitkä ovat kryptosporidioosin oireet?

Yleisin oire on itsestään rajoittuva, vaikeusasteeltaan ja kestoaltaan vaihteleva vesiripuli. Muita oireita voivat olla vatsakipu, lievä kuume, pahoinvointi ja oksentelu.

Miten tauti todetaan?

- *Cryptosporidium* todetaan yleensä ulostenäytteestä PCR-tutkimuksella tai erikoisvärjäyksellä. Sen voi myös todeta antigeeniosoituksella.
- Vuosina 1995–2016 tartuntatautirekisteriin ilmoitetuista löydöksistä suurin osa oli tehty mikroskopoimalla, mutta vuonna 2017 yli puolet diagnooseista

perustui PCR-testiin.

- PCR-testi on tarkempi ja herkempi kuin tavanomaiset mikroskooppi- ja antigeeninosoitusmenetelmät ulosteen alkueläindiagnostiikassa. PCR-testien käytön yleistyminen on todennäköisesti lisännyt raportoitujen tapausten määrää. PCR-paneelitutkimuksia käytetään ripulin tutkimuksena, joten testi tunnistaa myös lieväoireisia kantajia, joita ei aiemmin todennäköisesti olisi Cryptosporidium-värjäyksellä tutkittu.

Kenelle taudista ilmoitetaan?

- Tartuntatauti-ilmoitus THL:lle joko lääkäriltä tai laboratoriosta.
- Ammattitauti-ilmoitukset aluehallintovirastolle ja vakuutuslaitokselle, jos työperäisyys on mahdollinen (Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015, Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki 873/2015 ja Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006).
- Työnantajan tulee tehdä ilmoitus ammattitaudista viimeistään 10 arkipäivän kuluessa siitä, kun työnantajalle tai tämän edustajalle on ilmoitettu ammattitaudista tai sen epäilystä. Ilmoituslomake lähetetään siihen vakuutuslaitokseen, jossa työnantajan työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen vakuutus on. Jos työnantajalla ei ole lain mukaista vakuutusta, ilmoitus tehdään Tapaturmavakuutuskeskukselle. [Linkki työnantajan ilmoituslomakkeeseen](#)

Milloin kyseessä on ammattitauti?

- Kryptosporidioosi voidaan korvata ammattitautina, jos sairauden syy-yhteys työn sisältämään Cryptosporidium-alkueläimeen on osoitettavissa riittäväällä todennäköisyydellä. Sen osoittamiseen yleensä riittää työskentelytilan eläimillä todettu Cryptosporidium-tartunta tai -tartuntaepäily esimerkiksi eläimillä esiintyvien ripulioireiden vuoksi.
- Jos lääkäri epäilee ammattitautilaissa tarkoitettua ammattitautia tai työstä johtuvaa muuta työperäistä sairautta, hänen on viipymättä ja salassapitosäännösten estämättä tehtävä asiasta ilmoitus aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle.
- [Linkki lääkärin ilmoituslomakkeeseen](#)

Kysy lisää

Sirpa Laitinen

vanhempi asiantuntija

Sähköpostiosoite

sirpa.laitinen [at] ttl.fi

Puhelin

+358 30 474 7233

Avainsanat

[altistuminen](#)

[maatalous](#)